

Labklājības ministrija

Informatīvais ziņojums «Par pārtikas atbalsta un pamata materiālās palīdzības sniegšanu vistrūcīgākajiem iedzīvotājiem 2028.-2034. gadā»

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Labklājības ministrija

2026. gada 1. septembrī

Labklājības ministrija

Saturs

1. Aktualitāte
2. Esošā situācija
3. Citu ES dalībvalstu prakse
4. Prioritātes atbalsta nodrošināšanai
5. Tiešais atbalsts – priekšrocības, trūkumi
6. Netiešais atbalsts – priekšrocības, trūkumi
7. Kombinētais atbalsts – priekšrocības, trūkumi
8. Sociālo partneru viedokļi
9. Secinājumi
10. Priekšlikumi

Labklājības ministrija

1. Aktualitāte

- **No ESF+ Programmai pārtikas atbalsta un pamata materiālās palīdzības preču iegādei paredzētā finansējuma (65 405 297 *euro*) uz 2026. gada 1. septembri izmantoti ir 66 % (43 314 302 *euro*).**
- **Atlikušais ESF+ Programmas finansējums (22 090 995 *euro*) ir pietiekams atbalsta sniegšanai indikatīvi līdz 2028. gada 1.- 2. ceturksnim.**
- **Lai vistrūcīgākajām personām nerastos pārtikas atbalsta un pamata materiālās palīdzības pārtraukums starp ES fondu plānošanas periodiem:**
 - **2028. gadā (indikatīvi 2. pusgadā) ir jāuzsāk atbalsta sniegšana jaunā ES fondu 2028.-2034. gada plānošanas perioda ietvaros;**
 - **jāvienojas par metodi, kādu Latvijai nākamajā ES fondu 2028.-2034. gada plānošanas periodā izmantot pārtikas atbalsta un pamata materiālās palīdzības sniegšanai:**
 - a) turpināt tiešo atbalstu
 - b) ieviest netiešo atbalstu
(vienotas maksājuma kartes atbalsta preču iegādei sadarbības veikalos)
 - c) piemērot abas metodes - tiešo un netiešo atbalstu (kombinētais atbalsts)

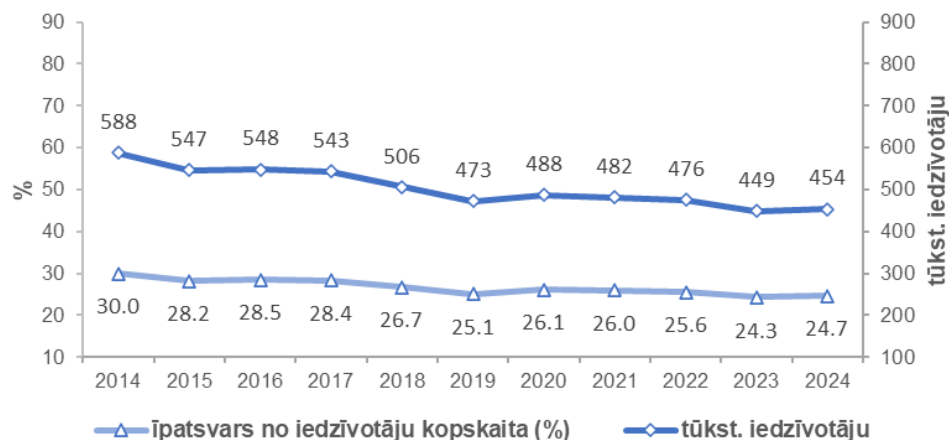

2. Esošā situācija

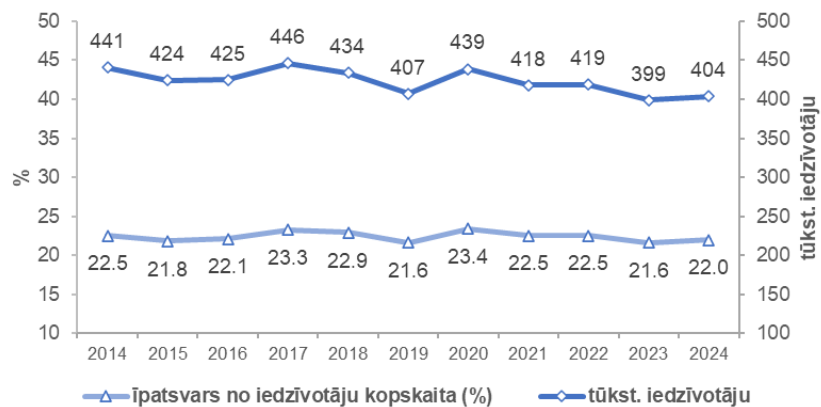
2.1. Nabadzība un sociālā atstumtība, materiālā un sociālā nenodrošinātība*

Labklājības ministrija

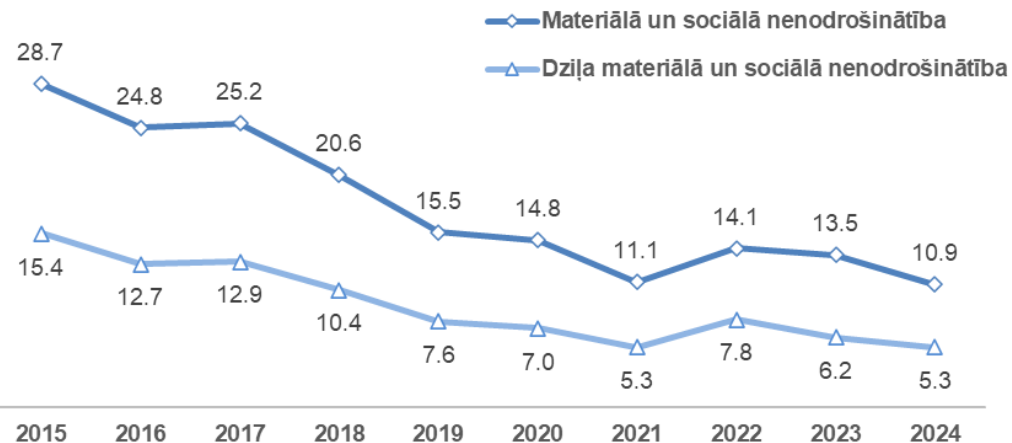
Nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits un viņu procentuālais īpatsvars no iedzīvotāju kopskaita 2014.–2024. gadā Latvijā

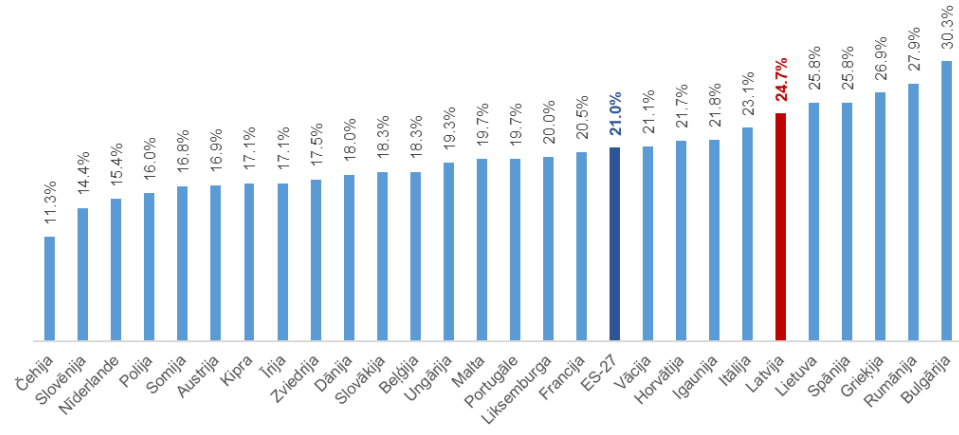
Nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaits un īpatsvars no iedzīvotāju kopskaita 2014.–2024. gadā Latvijā

Materiālās un sociālās nenodrošinātības rādītāji 2015.–2024. gadā (procentos)

Nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju īpatsvars ES dalībvalstīs 2024. gadā (procentos)

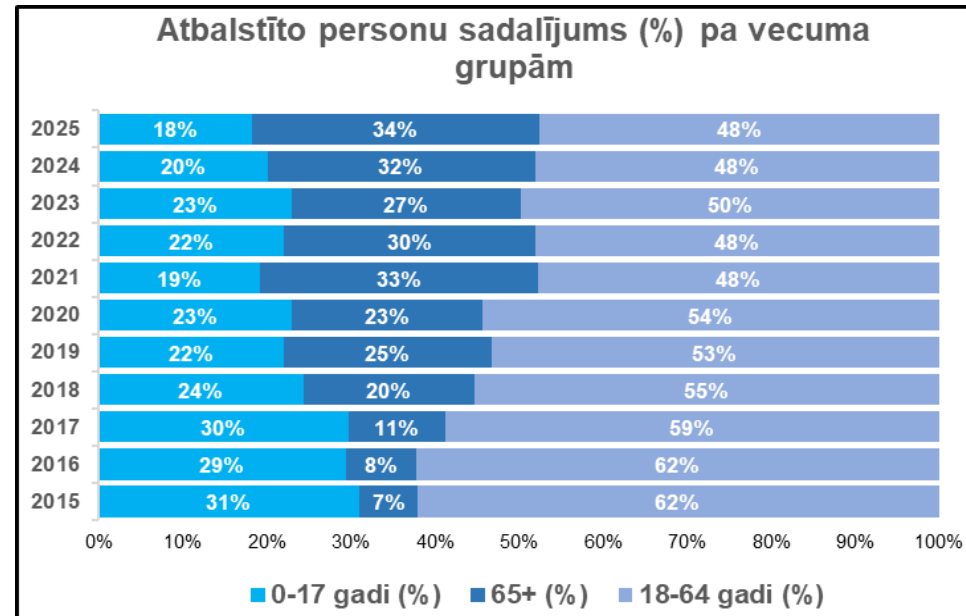
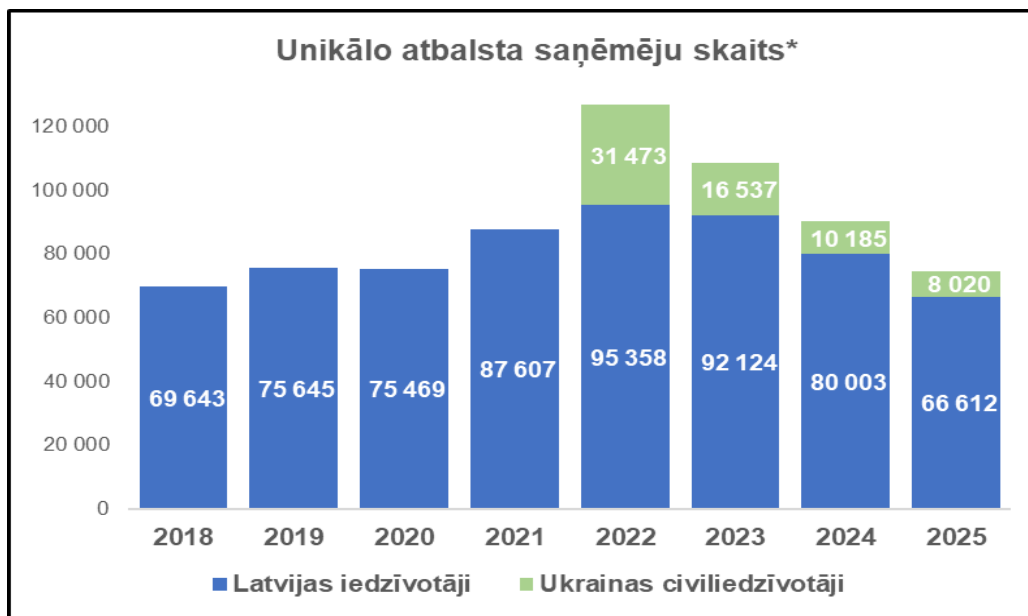

Labklājības ministrija

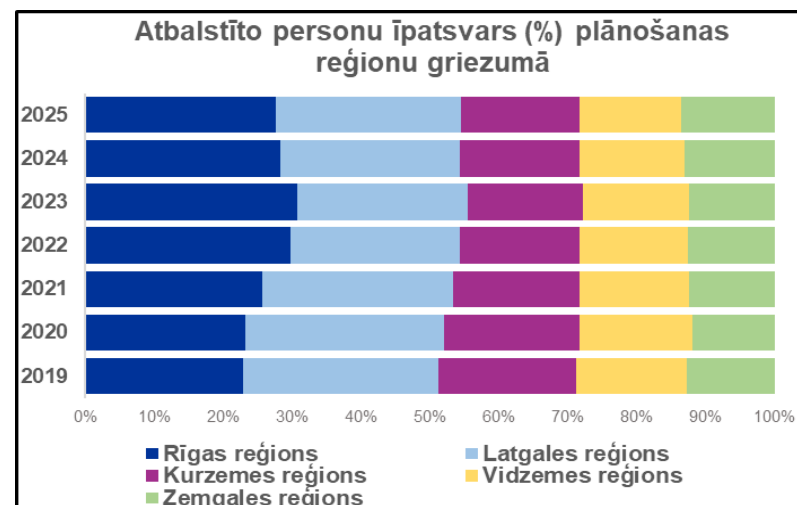
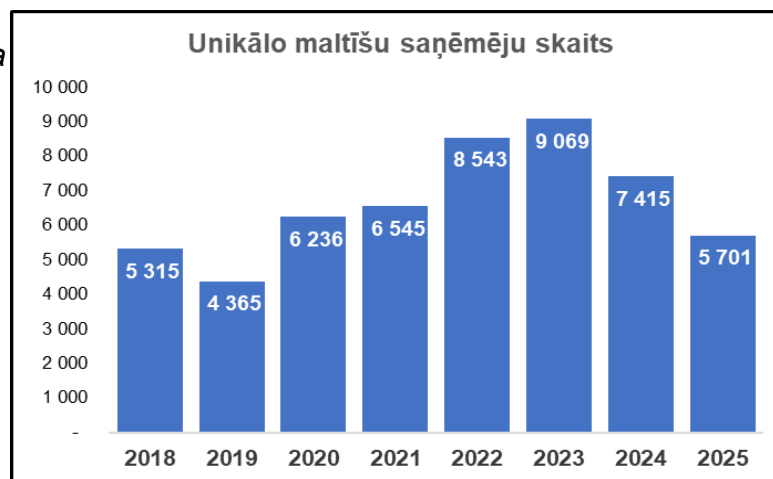
2. Esošā situācija

2.2. Atbalsta saņēmēji EAFVP DP un ESF+ Programmā

* Atbalsta saņēmēji - m/s ar SD izziņu, kas apliecina m/s statusu:

- ✓ 2015.-2019. gads – TR, KR
- ✓ 2019.-2024. gads – TR, KR, maznodrošināta
- ✓ no 2025. gada – TR, KR

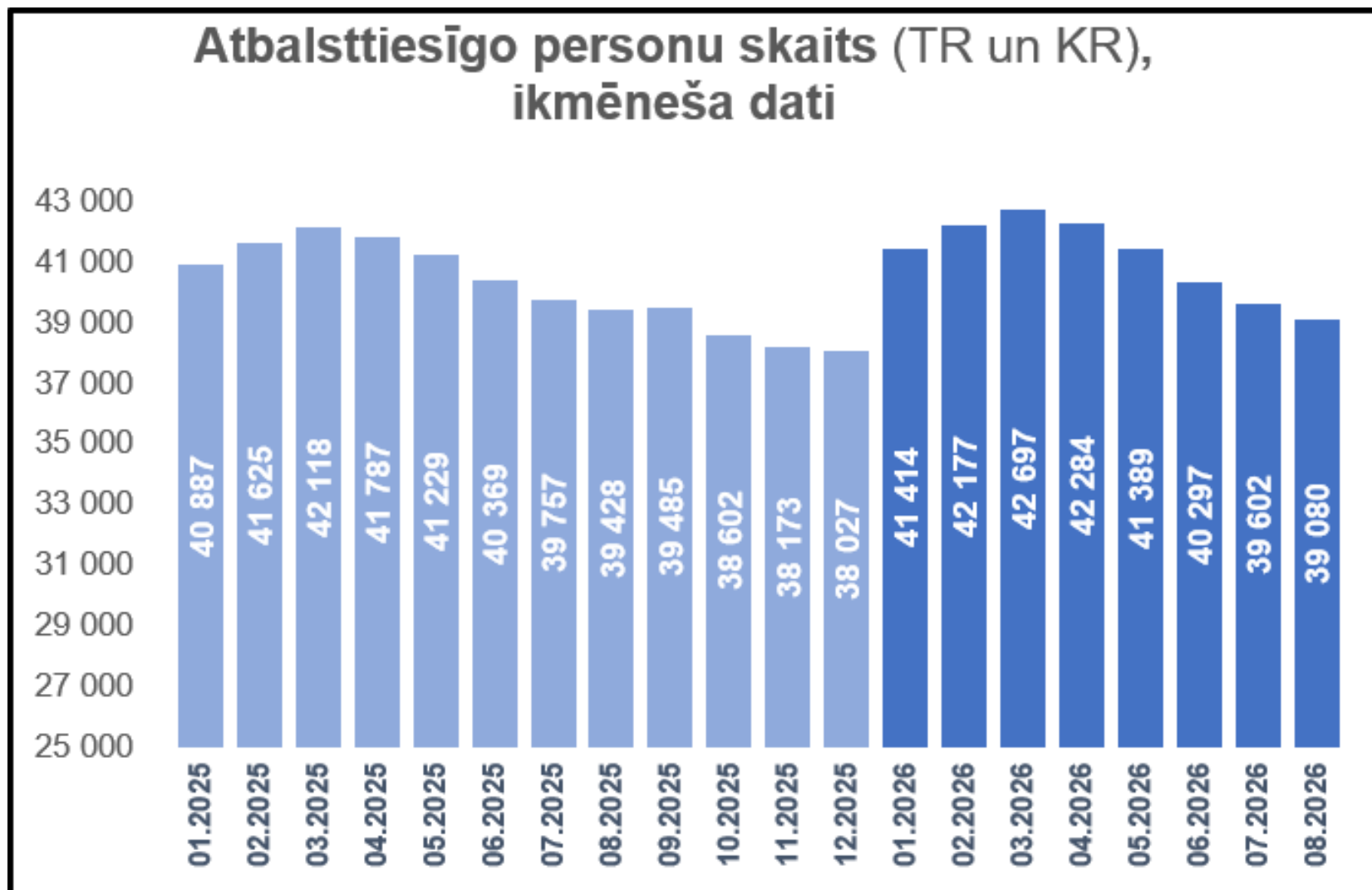

Labklājības ministrija

2. Esošā situācija

2.3. Atbalsttiesīgie ESF+ Programmā no 2025. g. janvāra līdz 2026. g. augustam

Labklājības ministrija

2. Esošā situācija

2.4. Secinājumi

2.4.1. Aktuālā situācija un prognoze

➤ **Aktuālā situācija:**

- **nabadzības un sociālās atstumtības risks Latvijā ir augstāks par vidējo līmeni ES;**
- sociālās aizsardzības sistēmas finansējums joprojām ir zems. Rezultātā **pieejamie atbalsta pasākumi neļauj efektīvi mazināt nabadzības un sociālās atstumtības risku, īpaši visneaizsargātākajām iedzīvotāju grupām***;
- **jebkurai krīzei un izmaiņām sociāli ekonomiskajā vidē, kā arī ar tām saistīto normatīvo aktu normu izmaiņām, ir tieša, ātra un būtiska ietekme uz zemu ienākumu m/s.**

➤ **Prognoze – arī turpmāk vistrūcīgākajiem iedzīvotājiem būs aktuāls pārtikas atbalsts un pamata materiālā palīdzība.**

*saskaņā ar Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādņu 2021.-2027. gadam īstenošanas starpposma ietekmes izvērtējumu (25-TA-2782, Informatīvā ziņojuma 13. lapa)

Labklājības ministrija

2. Esošā situācija

2.4. Secinājumi

2.4.2. Sniegtais atbalsts EAFVP DP un ESF+ Programmā

- **Līdz šim pārtikas atbalsts un pamata materiālā palīdzība mērķa grupai nodrošināta:**
- **katrā no plānošanas periodiem 65 milj. euro apmērā;**
 - **tiešā veidā** (atbalsta preču komplekti, gatavās maltītes);
 - **līdzvērtīgi visā Latvijas teritorijā** (neatkarīgi no pašvaldības, kurā dzīvo persona);
 - **pieejami** (vidējais attālums līdz izdales vietai 3,5 km, vairāk nekā pusei ~ 2 km);
 - **sasniedzot gandrīz visas** potenciālās mērķa grupas **personas** (vidēji 98-99 % no personām ar atbilstošām tiesībām) un **augstu apmierinātību**;
 - **ar pozitīvu ietekmi uz m/s budžetu** (99 % aptaujāto atbalsta saņēmēju apstiprina, ka atbalsts atvieglo m/s finansiālo slogu, palielinot iespējas nodrošināt arī citas pamatvajadzības, piemēram, iegādāties papildu pārtiku, samaksāt par ārsta apmeklējumu, ārpusskolas pasākumiem bērniem, apmaksāt komunālos pakalpojumus).

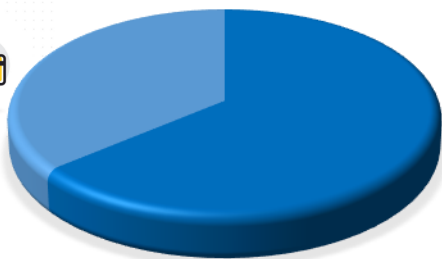

Labklājības ministrija

3. Citu ES dalībvalstu prakse*

ES – TIEŠĀS UN NETIEŠĀS METODES IZMANTOŠANA

Netiešs atbalsts
36%

Tiešs atbalsts
64%

Tiešs atbalsts: BG, CY, EL, **LV**, PL, PT, FR, HU, HR, IT, SI, LU, IE, BE, NL, SK

Netiešs atbalsts, piem. maksājuma kartes pārtikas un/vai pamata materiālās palīdzības preču (izņemot alkohols, tabaka un azartspēles) iegādei: BG, AT, ES, **LT, EE**, FI, RO, IT, PT

Abas metodes – tiešo un netiešo atbalstu (kombinētais atbalsts), piemēro tikai BG

NETIEŠAIS ATBALSTS KAIMIŅVALSTĪS:

		
<i>Sadarbības partneri karšu izmantošanā</i>	Mazumtirdzniecības veikali	
<i>Sadarbības partneru izvēles metode</i>	Bez iepirkuma Sadarbība, pamatojoties uz vienošanos ar tiem veikaliem, kas atbilst vienotiem atbilstības kritērijiem un piesakās sadarbībai.	Iepirkums
<i>Sadarbības veikalu tīklu skaits</i>	11	1
<i>Atbalsta summa (euro) kartē 1 personai ceturksnī**</i>	25	30

** 1 m/s = 1 karte. Izmantošana konkrētā veikalu tīklā. Summa kartē = personu skaits m/s * atbalsta summa (euro) 1 personai ceturksnī (summa norādīta atbilstoši datiem par 2025. gadu)

* Detalizētāka informācija par ES dalībvalstu praksi pieejama šī informatīvā ziņojuma 1. pielikumā

Labklājības ministrija

4. Prioritātes atbalsta nodrošināšanai

Intereses/vajadzības

MĒRĶA GRUPA

PIEEJAMĪBA

ADMINISTRĒJOŠĀS
INSTITŪCIJAS

VIENKĀRŠA,
EFEKTĪVA
SISTĒMA

→ **SISTĒMA** – iespējami kompakta institucionālā sistēma, **VIENKĀRŠA** un **EFEKTĪVA** vadības un kontroles sistēma (tostarp IT risinājumi īstenošanas un administrēšanas atbalstam).

ATBILSTĪBA
VAJADZĪBĀM

SAMĒRĪGS
APMĒRS

- Atbalsta **PIEEJAMĪBA** mērķa grupai – vienmērīgs atbalsta vietu ģeogrāfiskais pārklājums un iespējami ērta to pieejamība (jo īpaši nelielās pilsētās un lauku teritorijās), t.i., attālums līdz atbalsta vietai, darba laiks, piekļuves iespējas (transports, vides pieejamība), kā arī vienkārša atbalsta saņemšana.
- Atbalsta **ATBILSTĪBA** mērķa grupas **VAJADZĪBĀM** – iespējami universālu, m/s esošo personu ikdienas vajadzībām atbilstošu un piemērotu atbilstošu pārtikas un pamata materiālās palīdzības preču pieejamība. Pārtika – iespējami veselīga, kvalitatīva, daudzveidīga un sabalansēta.
- **SAMĒRĪGS** atbalsta **APMĒRS** – atbalsts pozitīvi ietekmē m/s materiālo situāciju – sniedz iespēju ietaupītos līdzekļus novirzīt citām pamatvajadzībām (piemēram, papildu pārtikas iegādei, ārsta apmeklējumiem, medikamentu iegādei, ārpusskolas pasākumiem bērniem un komunālo pakalpojumu apmaksai).

Labklājības ministrija

5. Tiešais atbalsts – priekšrocības (+), trūkumi (-)*

Mērķa grupai

(+) **plašs** izdales vietu **pārklājums**, iespējama atbalsta preču komplektu **piegāde uz mājām**

(+) **vienāda** izdales vietu **pieejamība pilsētās un lauku reģionos** (vidējais attālums ~ 3,5 km, vairāk nekā pusei nepārsniedz 2 km)

(+) visiem **vienāds, garantēts, universālu un ikdienā m/s nepieciešamu un m/s pamatvajadzībām atbilstošu preču grozs** (tostarp preces maziem bērniem un skolēniem, turpmāk papildinot atbalsta preču komplektus ar sieviešu higiēnas precēm). Tas regulāri atbilstoši atbalsta saņēmēju aptaujas rezultātiem tiek pārskatīts

(+) **veselīga un kvalitatīva pārtika** (lielākā daļa preču ir ar Zaļās vai Bordo krāsas karotītes logotipu ar norādi “Kvalitatīvs produkts” – ražots Latvijā, nesatur ĢMO un sintētiskās krāsvielas), pārtikas **produktu daudzveidība un uzturvielu** (ogļhidrātu, olbaltumvielu un tauku) **sabalansētība**

(+) **vienā apmeklējumā iespēja saņemt gan atbalsta preču komplektus, gan piedalīties papildpasākumos** (piemēram, saņemt tūlītēju konsultāciju ikdienas problēmu risināšanai vai atbalstu krīzes situācijā)

(+) **gatavās maltītes** zupas virtuvēs

(-) **komplektos nav iespējams iekļaut preces ar salīdzinoši īsu derīguma termiņu un kuru uzglabāšanai ir nepieciešams speciāls temperatūras režīms** (piemēram, svaigus dārzeņus un augļus, piena produktus u.tml.)

(-) preces **neatbilst cilvēku specifiskām vajadzībām** (piemēram, diēta, alerģijas)

(-) **saņemšana izdales vietā – iespējami stigmatizējošs faktors**

Ieviešanai un administrēšanai

(+) **praksē pārbaudīta**, iesaistītajiem un mērķa grupai **pazīstama un pozitīvi novērtēta** atbalsta nodrošināšanas **sistēma**

(+) **ieviešanai par pamatu izmantojama esošā bāze**, t.i., IT sistēmas, normatīvais regulējums, institucionālās sistēmas modelis, vadības un kontroles sistēma **un to ir iespējams optimizēt un efektīvizēt**

(+) **metode/risinājums** jau izmantots un **piemērots** arī turpmāk valsts līmeņa **krīzes situācijās**

(+) **ESF+ finansējums – iespēja nevalstiskām organizācijām veiksmīgāk īstenot to mērķus**, darbojoties kā valsts palīgam, atbalstot vismazāk aizsargātos un vistrūcīgākos iedzīvotājus

(-) administratīvais resurss – **nepieciešamas telpas preču komplektu glabāšanai un personāls tā izdalei**, sadarbības ar piegādātājiem koordinēšanai, preču derīguma termiņa kontrolei, Pārtikas un veterinārā dienesta iesaiste

Finansiāli

Iepirkums atbalsta preču komplektu iegādei:

(+) liels apjoms – **iegāde par būtiski zemāku cenu nekā iegāde veikalā** netiešās metodes ietvaros (cenu starpība 30 % līdz pat 3 reizes (atkarībā no preču veida))

(+) **finansējuma izdevīgāka /efektīvāka izmantošana**, tostarp, mērķa grupas **persona** tai paredzētās atbalsta summas ietvaros **saņem finansiāli ietilpīgāku atbalstu** (lielāku preču grozu nekā šo summu izmantojot konkrēto preču iegādei veikalā) un tas lielākā mērā atslogo m/s budžetu

* Detalizētāka informācija pieejama šī informatīvā ziņojuma 2. pielikumā

6. Netiešais atbalsts – priekšrocības (+), trūkumi (-)*

Mērķa grupai

- (+) **pašnoteikšanās** preču izvēlē un **izvēle no plaša preču klāsta**, tostarp, specifiskām vajadzībām atbilstošas preces (piemēram, alerģijas vai diētas gadījumā)
- (+) iespēja **saņemt konkrētajā brīdī nepieciešamās preces** (vieglāka pārvietošana, neveidojas preču uzkrājumi)
- (+) **novērsti** iespējami **stigmatizējošie faktori** palīdzības saņemšanai
- (+) iespējami **attālināti pirkumi** un pie noteiktas summas un noteiktā attālumā bezmaksas preču **piegāde uz mājām**
- (-) **iespēja** m/s vajadzībām domāto **karti nodot citai personai, veikt impulsīvus pirkumus**, tādējādi liedzot m/s personām nepieciešamo atbalstu
- (-) **atbalsta** preču **apjoms mazāks** nekā tiešās metodes ietvaros (veikalā augstāka preču cena) **un nevienlīdzīgs** (atkarīgs no preču cenām attiecīgajā veikalā attiecīgajā iegādes brīdī (arī viena veikalu tīkla ietvaros iespējama ievērojama preču cenu starpība), arī kartes lietotāja finanšu plānošanas prasmēm u.tml.)
- (-) **izaicinājumi saistīti ar pakalpojuma pieejamību/kartes izmantošanu** (piemēram, gados vecākiem cilvēkiem, vientuļiem cilvēkiem, tiem, kuri nespēj patstāvīgi iepirkties)
- (-) **mazināsies papildpasākumu pieejamība** (tie nebūs pieejami atbalsta saņemšanas vietā kā tas ir šobrīd)

Ieviešanai un administrēšanai

- (+) **mazāks veicamo darbību apjoms, nodrošinot atbalsta preces un to iegādes administrēšanu un uzraudzību:**
 - nav jāveic preču komplektu iegādes iepirkumi, nav jāgatavo preču piegādes pasūtījumi, nav tie jākoordinē un jāuzrauga
 - nav aktuāla iegādāto preču derīguma termiņa kontrole
- (-) **nepieciešama atsevišķa īstenošanas sistēma, uzraudzība un administrēšana, kā arī atsevišķi iepirkumi**
 - a) **zupas virtuvju darbības nodrošināšanai** un b) **papildpasākumu nodrošināšanai**
- (-) **izaicinājums papildpasākumu īstenošanai** – mērķa grupas sasniedzamība
- (-) **nepieciešams izstrādāt jaunu valsts līmeņa IT sistēmu** vienotai maksājuma karšu ieviešanai un administrēšanai
- (-) **jauna metode un sadarbības partneri, ilgāka sagatavošanās ieviešanai un ar to saistīti izdevumi, radot risku atbalsta pārtraukumam** starp plānošanas periodiem

Finansiāli

- (+) **ievērojami izdevumi metodes sagatavošanās posmā**, potenciāli tiem ieviešanas gaitā mazinoties un izlīdzinoties
- (-) mērķa grupas **persona** tai paredzētās atbalsta summas ietvaros **saņems finansiāli mazāk ietilpīgu atbalstu** (mazāku preču grozu nekā tiešās metodes ietvaros) un tas mazākā mērā atslogo m/s budžetu
- (-) jaunās valsts līmeņa **IT sistēmas potenciālā dārdzība**. Nav zināms kopējais atbalstam pieejamais finansējums, tostarp tehniskās palīdzības apmērs, attiecīgi **nav zināms vai nepieciešamajā apmērā būs pieejams finansējums IT sistēmas izstrādes finansēšanai**. Vērtējama administrēšanai nepieciešamo izdevumu proporcija un lietderība, ieņemot finansējumam, kas būs pieejams, lai nodrošinātu atbalstu mērķa grupai

Labklājības ministrija

7. Kombinētais atbalsts – priekšrocības(+), trūkumi (-)*

Kombinētā atbalsta piemērošanas risinājumu varianti:

1

personas izvēle – atbalsta saņemšana atbilstoši katras mērķa grupas personas individuālajai izvēlei – saņemt atbalsta preču komplektus vai vienotu maksājumu karti atbalsta preču iegādei veikalā

2

ierobežota izvēle – noteikts, kuras atbalsta preces mērķa grupai tiek izsniegtas atbalsta preču komplektos un kuru iegādei tiek izsniegta vienota maksājumu karte, attiecīgi šo preču grupu izvēlē personai pastāv pašnoteikšanās

Mērķa grupai

(+) **palielināta atbalsta pieejamība** – atbalsts pieejams gan atbalsta komplektu izdales vietās, gan veikalos

(+) **pilnīga vai ierobežota pašnoteikšanās** atbalstam paredzēto preču izvēlē (atkarībā no risinājuma)

(-) personai, izvēloties netiešo atbalstu vai tai atbalsta daļai, kurai tiks piemērota netiešā atbalsta metode, atbalsts mazākā mērā pozitīvi ietekmēs m/s materiālo situāciju

(-) atbalsts (atbalsta preces, papildpasākumi) nebūs pieejams vienā atbalsta saņemšanas vietā. Attiecīgi **personai, lai saņemtu atbalstu, jāvērtē lielāks attālumš un nepieciešams vairāk laika. Samazināsies papildpasākumu pieejamība un apmeklējums**

Ieviešanai un administrēšanai

(+) atbalsta **preču komplektu izsniegšanai** izmantojama **praksē pārbaudīta**, iesaistītajiem un mērķa grupai **pazīstama un pozitīvi novērtēta** atbalsta nodrošināšanas **sistēma** (tostarp IT sistēmas, normatīvais regulējums, institucionālās sistēmas modelis un vadības un kontroles sistēma)

(-) **ierobežota iespēja plānot un attiecīgi atbilstoši pieprasījumam nodrošināt** mērķa grupai attiecīgajā periodā **nepieciešamo atbalsta preču komplektu skaitu**

(-) atbalsta ieviešanai un administrēšanai jāveido, jāuzrauga, jāuztur un jāattīsta **divas atbalsta nodrošināšanas sistēmas/modeļus** – vienotas maksājuma kartes ieviešanai un administrēšanai un atbalsta preču komplektu administrēšanai, tostarp **jāveido jauna valsts līmeņa IT sistēma**. Šiem darbiem, jo īpaši IT sistēmas izstrādei, nepieciešams laiks. Iepriekš minētais rada risku atbalsta vistrūcīgākajām personām pārtraukumam starp ES fondu plānošanas periodiem

Finansiāli

(-) jaunās valsts līmeņa **IT sistēmas potenciālā dārdzība, administratīvo izdevumu apmērs divu sistēmu uzturēšanai**

(-) nav zināms kopējais atbalstam pieejamais finansējums, tostarp tehniskās palīdzības apmērs administratīvajiem izdevumiem, attiecīgi **nav zināms vai nepieciešamajā apmērā būs iespējams finansēt** jaunas valsts līmeņa **IT sistēmas izstrādi**

(-) atklāts jautājums – **administrēšanai nepieciešamo izdevumu proporcija un lietderība**, ieņemot finansējumam, kas būs pieejams, lai nodrošinātu atbalstu mērķa grupai

* Kombinētais atbalsts ietver tiešā un netiešā atbalsta metodes priekšrocības un trūkumus, tāpēc kombinētā atbalsta raksturojumā visi iepriekš uzskaitītie aspekti netiek atkārtoti uzskaitīti, bet tiek izcelts būtiskākais. Detalizētāka informācija pieejama šī informatīvā ziņojuma 2. pielikumā

Labklājības ministrija

8. Sociālo partneru viedokļi

ESF+ programmas Konsultatīvās darba grupas ietvaros

Metode	Tiešs atbalsts	Netiešs atbalsts	Komentāri/piezīmes par sniegto viedokli
Partneris			
Latvijas Pašvaldību savienība		✓	Iekšējā aptaujā 66 % atbalsta netiešo metodi, 34 % tiešo metodi. Piedāvā izvērtēt kombinēto atbalstu – persona izvēlas atbalsta paku vai karti.
Biedrība “Latvijas Sarkanais Krusts”	✓		Iekšējā reģionālo struktūrvienību aptaujā vairums atbalsta tiešo metodi.
Biedrība “Latvijas Samariešu apvienība”	✓	✓	Iekšējā biedrības izdales punktu aptaujā nepastāv vienots viedoklis kādas vienas metodes atbalstam – katrai savas priekšrocības. Piedāvā izvērtēt kombinēto atbalstu – persona izvēlas atbalsta paku vai karti.
Biedrība “Latvijas Pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienība”	✓		Norāda - esošā metode (atbalsta paku izdale) dienestam nesagādā neērtības vai grūtības. Papildpasākumi notiek regulāri un interese ir aktīva. Paku saturu klienti vērtē kā labu. Norāda uz iespējamiem sarežģījumiem tiešajai metodei – karšu izmantošana lauku rajonos.
Biedrība “LATVIJAS DAUDZBĒRNU ĢIMENŅU APVIENĪBA”		✓	Atbalsta netiešo metodi, norādot, ka tā ļaus ģimenēm dažādot ēdienreizes, attīstīs prasmes plānot iepirkumus un noteikt prioritātes. Uzskata, ka metode iespējami mazina administrēšanas izmaksas.
Biedrība “EAPN-Latvia”		✓	Norāda uz netiešās metodes priekšrocībām, tostarp uz iespējamu administrēšanas izmaksu samazinājumu.
Sabiedrības integrācijas fonds	✓		Atbalsta esošo modeli, kuru aicina attīstīt (tostarp, turpināt esošo IT sistēmu izmantošanu, tās pilnveidojot/optimizējot un mazināt administratīvo slogu, vienkāršot uzraudzību).
LM Sociālā darba un sociālās palīdzības politikas departaments	✓		Atbalsta esošo modeli, jo tas nodrošina augstu atbalsta pieejamību visā valsts teritorijā, mērķa grupai vienkārša un saprotama atbalsta saņemšanas kārtība, metode sniedz iespēju nodrošināt atbalstu arī krīzes situācijās.

Labklājības ministrija

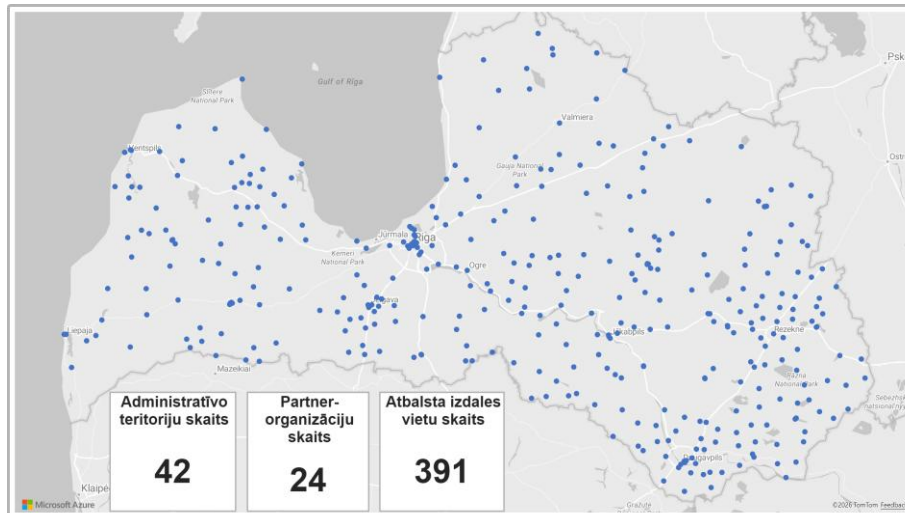
PIEEJAMĪBA

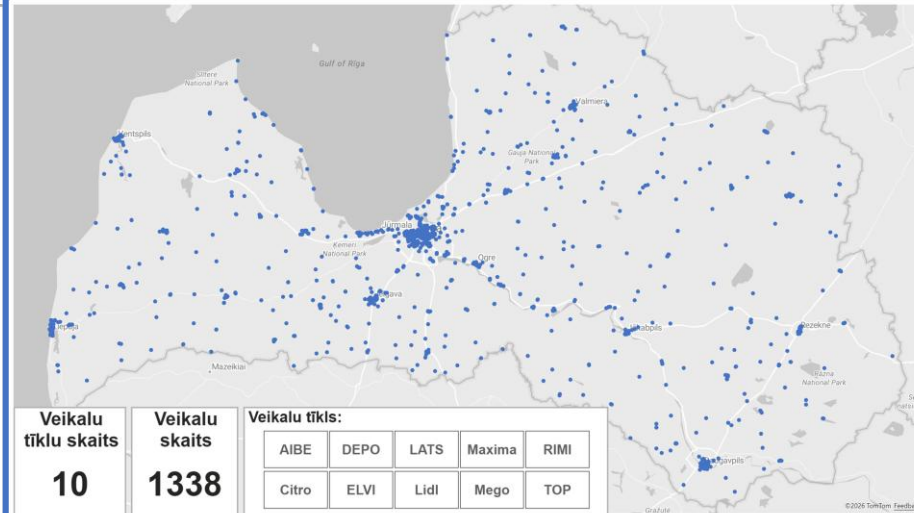
9. Secinājumi – metožu atbilstība prioritātēm atbalsta nodrošināšanā

9.1. Mērķa grupas interese/vajadzība – PEEJAMĪBA*

TIEŠAIS ATBALSTS

NETIEŠAIS ATBALSTS

- **TIEŠĀ ATBALSTA METODE** – līdzvērtīga ģeogrāfiskā pieejamība gan pilsētās, gan lauku reģionos. Izdales vietu skaits un izvietojums tiek elastīgi pielāgots sasaistē ar mērķa grupas koncentrāciju noteiktā teritorijā.
- **NETIEŠĀ ATBALSTA METODE** – ģeogrāfiskās pieejamības un vienlīdzīgas konkurences nodrošināšanai ir būtiska lielāko veikalu tīklu sadarbība ar mazākajiem veikaliem. Mazināsies papildpasākumu pieejamība (informāciju par tiem un to norisi nodrošinās citi pakalpojuma sniedzēji). Palielināsies attālums līdz atbalsta saņemšanas vietai, tādējādi atbalsta saņemšanai persona veltīs vairāk laika un tā saņemšana būs mazāk vienkārša nekā līdz šim.
- **KOMBINĒTAIS ATBALSTS** – palielināta ģeogrāfiskā pieejamība un darba laiks atbalsta saņemšanai. Mazināsies papildpasākumu pieejamība. Palielināsies atbalsta saņemšanai nepieciešamais laiks un attālums, attiecīgi atbalsta saņemšana būs mazāk vienkārša nekā līdz šim.

* Detalizētāka informācija pieejama šī informatīvā ziņojuma 2. pielikumā

Labklājības ministrija

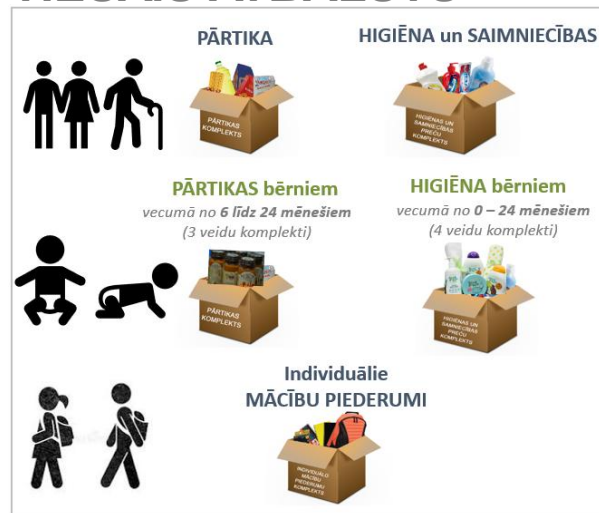
ATBILSTĪBA
VAJADZĪBĀM

9. Secinājumi – metožu atbilstība prioritātēm atbalsta nodrošināšanā

9.2. Mērķa grupas interese – ATBILSTĪBA VAJADZĪBĀM*

TIEŠAIS ATBALSTS

NETIEŠAIS ATBALSTS**

** izmanto maksājuma karti. 1 m/s = 1 maksājuma karte - standartizēta, nepersonificēta (lai var izmantot visas m/s pilngadīgās personas), izmantojama ierobežotu preču iegādei iespējami daudzos veikalos/veikalu tīklos

- **TIEŠĀ ATBALSTA METODE** – publiskais iepirkums nodrošina mērķa grupai standartizētu (ierobežotu), m/s esošo personu ikdienas pamatvajadzībām atbilstošu un nepieciešamu un sabalansētu preču pieejamību, tostarp pārtikas preču komplektā – veselīga un kvalitatīva pārtika (lielākā daļa preču ir ar Zaļās vai Bordo krāsas karotītes logotipu ar norādi “Kvalitatīvs produkts” – ražots Latvijā, nesatur ĢMO un sintētiskās krāsvielas) un nodrošināta produktu daudzveidība un uzturvielu (ogļhidrātu, olbaltumvielu un tauku) sabalansētība. Zupas virtuvēs pieejamas gatavās maltītes. Atbalsta preču komplektu saturu regulāri pārskata (atbilstoši atbalsta saņēmēju aptaujas rezultātiem). Vienā izdales vietas apmeklējuma reizē persona var saņemt gan atbalsta preču komplektus, gan piedalīties papildpasākumos.
- **NETIEŠĀ ATBALSTA METODE** – nodrošinātu mērķa grupai plašāku preču klāstu un iespēju patstāvīgi izvēlēties individuālajām vajadzībām atbilstošu preci. Iegādāto pārtikas preču atbilstība visu m/s personu vajadzībām, pārtikas preču daudzveidība, uzturvielu sabalansētība un atbilstība veselīga uztura nosacījumiem būs pašas personas izvēle. Izaicinājums nodrošināt gatavās maltītes zupas virtuvēs un papildpasākumus.

* Detalizētāka informācija pieejama šī informatīvā ziņojuma 2. pielikumā

Labklājības ministrija

ATBILSTĪBA
VAJADZĪBĀM

9. Secinājumi – metožu atbilstība prioritātēm atbalsta nodrošināšanā

9.2.1. Mērķa grupas interese – ATBILSTĪBA VAJADZĪBĀM*

- **KOMBINĒTAIS ATBALSTS** – abu (tiešās un netiešās) atbalsta metožu izmantošana līdzsvarotu standartizēta atbalsta saņemšanu ar iespēju personai veikt patstāvīgu izvēli attiecībā uz precēm, ko atbalsta ietvaros saņemt, ievērojot visu m/s esošo personu individuālās vajadzības.

* Detalizētāka informācija pieejama šī informatīvā ziņojuma 2. pielikumā

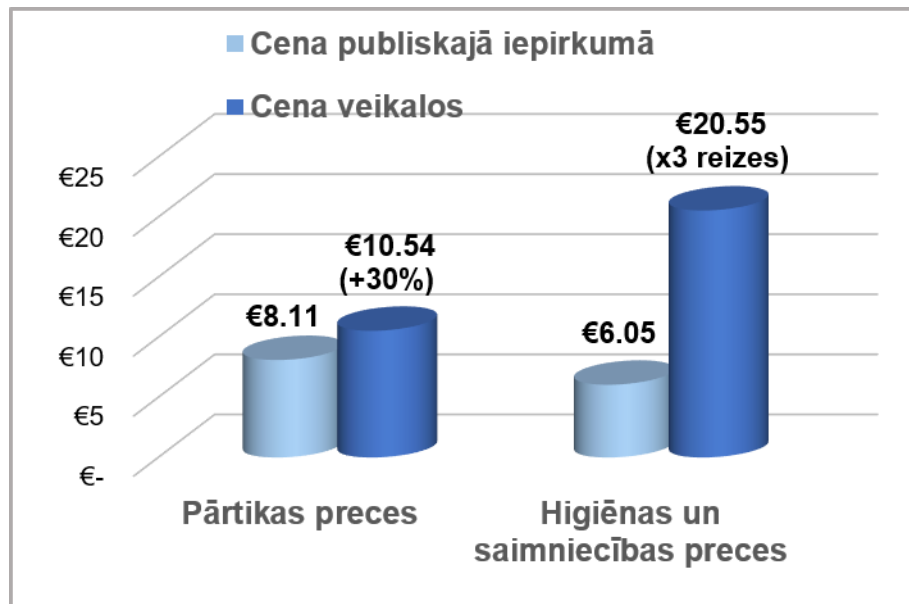
Labklājības ministrija

SAMĒRĪGS
APMĒRS

9. Secinājumi – metožu atbilstība prioritātēm atbalsta nodrošināšanā

9.3. Mērķa grupas interese/vajadzība – SAMĒRĪGS APMĒRS*

TIEŠAIS ATBALSTS NETIEŠAIS ATBALSTS

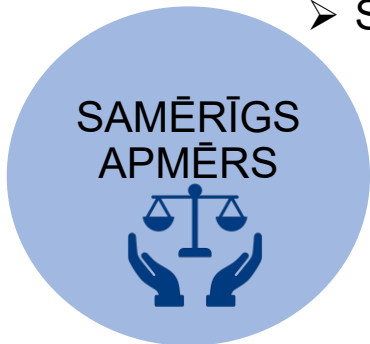
Komplektu izmaksas publiskajā iepirkumā (vienai personai trīs mēnešos)		Komplektu izmaksas veikalos (vienai personai trīs mēnešos)
	€ 56.80	€ 85.27
	€ 197.26	€ 256.40
	€ 81.11	€ 133.90

- Publiskais iepirkums tiešās atbalsta metodes ietvaros – iespēja atbalsta preču komplektu iegādei un izsniegšanai par ievērojami zemākām cenām nekā tas būtu iespējams preces iegādājoties veikalā tiešās atbalsta metodes ietvaros:
 - pārtikas precēm cenu **starpība** vidēji **30 %**;
 - higiēnas un saimniecības precēm cenu **starpība** **trīs reizes**.
- ESF+ Programmā atbalsta preču komplektu iegādei pieejami 65,4 milj. *euro*. Lai atbalsta preču komplektos esošās preces mērķa grupai nodrošinātu ar netiešā atbalsta metodi, tam provizoriski būtu nepieciešami 90,2 milj. *euro*.

* Detalizētāka informācija pieejama šī informatīvā ziņojuma 2. pielikumā

Labklājības ministrija

9. Secinājumi – metožu atbilstība prioritātēm atbalsta nodrošināšanā

9.3.1. Mērķa grupas interese/vajadzība – SAMĒRĪGS APMĒRS*

➤ Salīdzinot mērķa grupas ieguvumus vienai personai paredzētās atbalsta summas ietvaros:

- **TIEŠĀ ATBALSTA METODE** – personai **lielāks atbalsta preču apjoms** (to nodrošina iepirkuma ietvaros iegūtā cena), sekojoši **tas lielākā mērā** (salīdzinājumā ar netiešo atbalsta metodi un kombinēto atbalstu) **pozitīvi ietekmē m/s materiālo situāciju** – **sniedz iespēju ietaupītos līdzekļus novirzīt citām pamatvajadzībām** (papildu pārtikai, komunālo pakalpojumu apmaksai, ārsta apmeklējumiem, medikamentu iegādei, bērnu ārpusskolas nodarbību apmaksai);
- **NETIEŠĀ ATBALSTA METODE** – personai **mazāks** (salīdzinājumā ar tiešo atbalsta metodi) **atbalsta preču apjoms** (veikalā preču cena ievērojami augstāka). Palielinās apjoms precēm, kas m/s būs jāiegādājas papildu un sekojoši samazinās ietaupījums, ko būs iespējams novirzīt citām m/s pamatvajadzībām, t.i. **samazinās atbalsta pozitīvā ietekme uz m/s materiālo situāciju**. Lai arī mērķa grupas personas saņems vienādu atbalsta summu, atšķirīgs būs preču apjoms, ko personas par šo summu iegādāsies (tas būs atkarīgs no preču cenām attiecīgajā veikalā attiecīgajā iegādes brīdī, kartes lietotāja finanšu plānošanas prasmēm u. tml.);
- **KOMBINĒTAIS ATBALSTS** – **mazākā mērā** (salīdzinājumā ar tiešo atbalsta metodi) **pozitīvi ietekmē m/s materiālo situāciju**.

➤ Sociāli ekonomiskie rādītāji liecina, ka **joprojām ir nepieciešami atbalsta pasākumi nabadzības un sociālās atstumtības risku mazināšanai**, īpaši visneaizsargātākajām iedzīvotāju grupām. Sekojoši atbalsts **vistrūcīgākajām personām no 2028. gada līdz 2034. gadam būtu saglabājams vismaz esošajā apmērā** un tam nepieciešami **74,2 milj. euro**.

* Detalizētāka informācija pieejama šī informatīvā ziņojuma 2. pielikumā

Labklājības ministrija

VIENKĀRŠA,
EFEKTĪVA
SISTĒMA

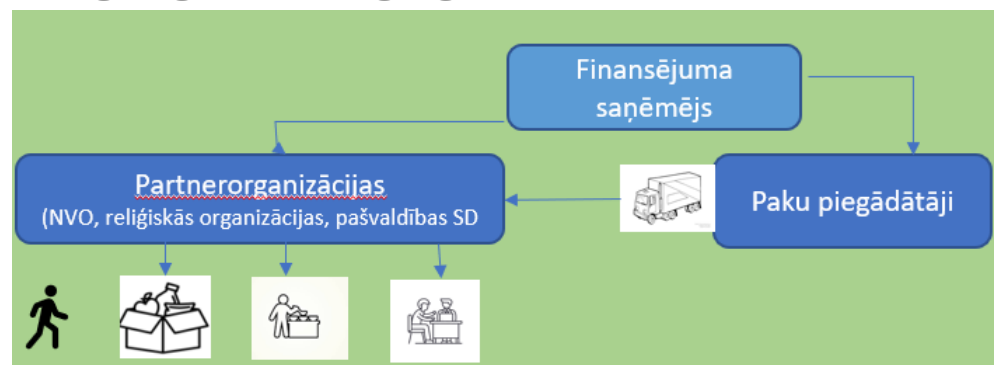

9. Secinājumi – metožu atbilstība prioritātēm atbalsta nodrošināšanā

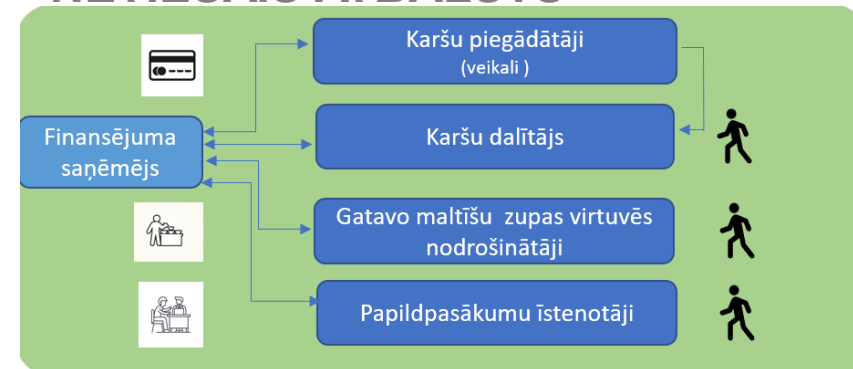
9.4. Administrējošo institūciju interese/vajadzība – VIENKĀRŠA, EFEKTĪVA SISTĒMA*

ĪSTENOŠANAS POSMS

TIEŠAIS ATBALSTS

NETIEŠAIS ATBALSTS

- Ieviešanas institucionālais modelis (vadībā un uzraudzībā iesaistītās institūcijas) atkarīgs no lēmumiem atbilstoši ES fondu tematiskās komitejas 2025. gada 28. novembra sēdei.
- **TIEŠĀ ATBALSTA METODE** – praksē pārbaudīta, iesaistītajiem pazīstama un pozitīvi novērtēta atbalsta nodrošināšanas sistēma. Vienots visu iesaistīto pušu sadarbības modelis atbalstāmo darbību īstenošanai (atbalsta preču komplektu piegāde un izdale, gatavās maltītes zupas virtuvēs, papildpasākumu īstenošana). Esošā sistēma (tostarp IT sistēma) - pamats turpmākai ieviešanai, to optimizējot/efektivizējot, mazinot administratīvās izmaksas.
- **NETIEŠĀ ATBALSTA METODE** – atbalstāmo darbību īstenošanai (karšu piegāde un izdale, gatavās maltītes zupas virtuvēs, papildpasākumu īstenošana) atsevišķas un atšķirīgas īstenošanas sistēmas/modeļi. Nepieciešama jaunas valsts līmeņa IT sistēmas izstrāde, sekojoši jāņem vērā tai nepieciešams laiks un potenciālā sistēmas dārdzība. Papildus atklāts jautājums ir jaunās IT sistēmas ilgtspēju un vai no tehniskās palīdzības būs pieejams finansējums nepieciešamajā apmērā izstrādes finansēšanai. Ilgāka sagatavošanās ieviešanai un ar to saistīti izdevumi, radot risku atbalsta pārtraukumam starp plānošanas periodiem.

* Detalizētāka informācija pieejama šī informatīvā ziņojuma 2. pielikumā

Labklājības ministrija

VIENKĀRŠA,
EFEKTĪVA
SISTĒMA

9. Secinājumi – metožu atbilstība prioritātēm atbalsta nodrošināšanā

9.4.1. Administrējošo institūciju interese/vajadzība – VIENKĀRŠA, EFEKTĪVA SISTĒMA*

- **KOMBINĒTAIS ATBALSTS** – sarežģītākais un dārgākais risinājums, jo atbalsta sniegšanai ir nepieciešams izmantot divas atbalsta nodrošināšanas sistēmas/ modeļus, tostarp izstrādāt jaunu valsts līmeņa IT sistēmu. Atklāts jautājums vai nepieciešamajā apmērā būs pieejams finansējums jaunas valsts līmeņa IT sistēmas izstrādei un šo izdevumu lietderība, salīdzinot ar finansējumu kāds būs pieejams mērķa grupas atbalstam. Ieviešanai nepieciešamie sagatavošanās darbi (īpaši nepieciešamība izstrādāt jaunu valsts līmeņa IT sistēmu) rada risku atbalsta pārtraukumam starp plānošanas periodiem.

* Detalizētāka informācija pieejama šī informatīvā ziņojuma 2. pielikumā

Labklājības ministrija

10. Priekšlikumi

Nākamajā ES fondu 2028.-2034. gada plānošanas periodā pārtikas atbalsta un pamata materiālās palīdzības sniegšanai vistrūcīgākajām personām **izmantot tiešo atbalsta metodi** – turpināt atbalsta komplektu izsniegšanu, ņemot vērā lielāku sociālo partneru atbalstu un šādas metodes priekšrocības:

➤ vistrūcīgākajām personām:

- **vienāda atbalsta ģeogrāfiskā pieejamība** (gan pilsētās, gan lauku reģionos);
- **atbalsts vienlīdzīgā apjomā, ietverot m/s pamatvajadzībām nepieciešamas preces**, kuras tiek pārskatītas (tostarp atbalsta preču komplektos pārtika – veselīga, kvalitatīva, nodrošina produktu daudzveidību un uzturvielu sabalansētību, atsevišķi preču komplekti maziem bērniem un skolēniem, komplektu saturu plānots papildināt ar sieviešu higiēnas precēm), **pieejamas gatavās maltītes** zupas virtuvēs **un papildpasākumi** sociālās atstumtības mazināšanai;
- **lielāks atbalsta preču apjoms** (salīdzinājumā ar netiešo atbalsta metodi, maksājuma kartē nodrošinot tādu pat atbalsta summu, kuru persona izmanto atbalsta preču iegādei veikalā), tādējādi **atbalsts lielākā mērā** (salīdzinājumā ar netiešo atbalsta metodi) **atvieglo m/s finansiālo slogu** un palielina **m/s iespējas nodrošināt citas pamatvajadzības**.

➤ administrējošām institūcijām:

- **praksē pārbaudīta, pozitīvi novērtēta** atbalsta nodrošināšanas **sistēma ar vienotu sadarbības modeli** atbalstāmo darbību īstenošanai, kuru iespējams optimizēt un efektīvizēt, mazinot administratīvo slogu un izmaksas;
- **metode** jau izmantota un **piemērota** arī turpmāk izmantošanai valsts līmeņa **krīzes situācijās**;
- **ieviešanai par pamatu izmantojama esošā bāze**, saīsinot sagatavošanās darbiem nepieciešamo laiku.

Labklājības ministrija

Pielikumā

1. ES dalībvalstu, tostarp Baltijas valstu, pieredze uz 9 lapām;
2. Metožu atbilstība prioritātēm atbalsta nodrošināšanā uz 11 lapām;
3. Informatīvā ziņojuma tehniskā informācija uz 1 lapas.

Ziņojumā izmantota šāda informācija un dati:

- CSP dati par nabadzību un sociālo atstumtību, materiālo un sociālo nenodrošinātību no 2014.-2024. gadam;
- Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādņu 2021.-2027. gadam īstenošanas starpposma ietekmes izvērtējums (25-TA-2782);
- Pašvaldību sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu administrēšanas lietojumprogrammas (SOPA) un Valsts sociālās politikas monitoringa informācijas sistēmas (SPOLIS) dati;
- Mērķa finansējuma izlietojuma pārvaldība platformas instances (MAP) dati;
- LM dati par atbalsta saņēmējiem EAFVP DP un ESF+ Programmā, pieejami tīmekļa vietnē: <https://www.lm.gov.lv/lv/eiropas-atbalsta-fonds-vistrucigakajam-personam-istenosana-noslegusies> un <https://www.lm.gov.lv/lv/eiropas-sociala-fonda-plus-programma-materialas-nenodrosinatibas-mazinasanai-2021-2027.-gadam>.